

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. november 2019*

Sisukord

Õiguslik raamistik	4
Liidu õigus	4
EL leping	4
Harta	4
Direktiiv 2000/78	5
Poola õigus	5
Põhiseadus	5
Uus Poola kõrgeimat kohut käsitlev seadus	6
– Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensioniea alandamist käsitlevad sätted	6
– Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamist käsitlevad sätted	7
– Distsiplinaarkollegiumi käsitlevad sätted	7
Halduskohtute korralduse seadus	8
KRSi seadus	8
Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused	10
Menetlus Euroopa Kohtus	13
Eelotsuse küsimuste analüüs	15
Esimene küsimus kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18	15
Küsimused kohtuasjas C-585/18 ning teine ja kolmas küsimus kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18	15

* Kohtumenetluse keel: poola.

Euroopa Kohtu pädevus	16
Lahendi tegemise vajaduse võimalik äralangemine	17
Kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud teise ja kolmanda küsimuse vastuvõetavus	20
Kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud teise ja kolmanda küsimuse sisuline analüüs	21
Kohtukulud.....	29

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2000/78/EÜ – Võrdne kohtlemine töö saamisel ja kutsealale pääsemisel – Vanuse alusel diskrimineerimise keeld – Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensioniea alandamine – Artikli 9 lõige 1 – Kaebeõigus – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Tõhus kohtulik kaitse – Kohtunike sõltumatuse põhimõte – Sąd Najwyższys (kõrgeim kohus) uue kolleegiumi loomine, mille pädevusse kuuluvad muu hulgas selle kohtu kohtunike pensionile saatmisega seotud asjad – Kolleegium, mis koosneb kohtunikest, kelle on äsja ametisse nimetanud Poola Vabariigi president riikliku kohtute nõukoja ettepanekul – Selle nõukoja sõltumatus – Pädevus jätta kohaldamata riigisiseseid õigusnormid, mis on liidu õigusega vastuolus – Liidu õiguse esimus

Liidetud kohtuasjades C-585/18, C-624/18 ja C-625/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Poola kõrgeim kohus (töö- ja sotsiaalkindlustusasjade kolleegium)) 30. augusti 2018. aasta otsusega (C-585/18) ja 19. septembri 2018. aasta otsusega (C-624/18 ja C-625/18) esitatud kolm eelotsusetaotlust, mis saabusid Euroopa Kohtusse 20. septembril 2018 (C-585/18) ja 3. oktoobril 2018 (C-624/18 ja C-625/18), menetlustes

A. K.

versus

Krajowa Rada Sądownictwa (C-585/18),

ja

CP (C-624/18),

DO (C-625/18)

versus

Sąd Najwyższy,

menetluses osales:

Prokurator Generalny, keda esindab Prokuratura Krajowa,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, A. Prechal (ettekandja), E. Regan, P. G. Xuereb ja L. S. Rossi, kohtunikud E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský ja N. Piçarra,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: osakonna juhataja M. Aleksejev ja ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ning 19. märtsi ja 14. mai 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- A. K., CP ja DO, esindajad: *adwokat* S. Gregorczyk-Abram, *adwokat* M. Wawrykiewicz ja *adwokat* T. Zalasinski,
- Krajowa Rada Sądownictwa, esindajad: D. Drajewicz, J. Dudzicz ja D. Pawełczyk-Woicka,
- Sąd Najwyższy, esindaja: *radca prawny* M. Wrzolek-Romańczuk,
- Prokurator Generalny, keda esindab Prokuratura Krajowa, esindajad: S. Bańko, R. Hernand, A. Reczka, T. Szafranski ja M. Szumacher,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja S. Żyrek, keda abistab *adwokat* W. Gontarski,
- Läti valitsus, esindajad: I. Kucina ja V. Soņeca,
- Euroopa Komisjon, esindajad: H. Krämer ja K. Herrmann,
- EFTA järelevalveamet, esindajad: J. S. Watson, C. Zatschler, I. O. Vilhjálmsdóttir ja C. Howdle,

olles 27. juuni 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad seda, kuidas tõlgendada ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ELTL artikli 267 kolmandat lõiku, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47 ning nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT 2000, L 303, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 79), artikli 9 lõiget 1.
- 2 Taotlused on esitatud kohtuvaidlustes, mille pooled on esiteks Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) kohtunik A. K. ja Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) (edaspidi „KRS“) (kohtuasi C-585/18) ning teiseks Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikud CP ja DO ning viimati nimetatud kohus (kohtuasjad C-624/18 ja C-625/18), seoses nende kohtunike ennetähtaegselt pensionile saatmisega uute riigisiseste õigusaktide jõustumise tõttu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

EL leping

- 3 ELL artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.“

- 4 ELL artikli 19 lõikes 1 on sätestatud:

„Euroopa Liidu Kohus koosneb Euroopa Kohtust, üldkohtust ja erikohtutest. Euroopa Liidu Kohus tagab, et aluslepingute tõlgendamisel ja kohaldamisel austatakse õigust.“

Liikmesriigid näevad ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades.“

Harta

- 5 Harta VI jaotis „Õigusemõistmine“ sisaldab harta artiklit 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele“, milles on sätestatud:

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.“

Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. [...]

[...]“.

- 6 Harta artiklis 51 „Reguleerimisala“ on sätestatud:

„1. Harta sätted on subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes ette nähtud liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. Seepärast austavad nad õigusi, järgivad põhimõtteid ning edendavad nende kohaldamist oma asjaomase pädevuse kohaselt, võttes arvesse liidule aluslepingute muudes osades antud volituste piire.“

2. Harta ei laienda liidu õiguse reguleerimisala kaugemale senisest pädevusest, ei lisa liidule uusi pädevusvaldkondi ja ülesandeid ega muuda aluslepingute teistes osades määratletud pädevust ja ülesandeid.“

- 7 Harta artikli 52 lõikes 3 on ette nähtud:

„Hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad [Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud] Euroopa inimõiguste ja põhivabaduse kaitse konventsiooniga tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud. See säte ei takista liidu õiguses ulatuslikuma kaitse kehtestamist.“

- 8 Selgitustes põhiõiguste harta kohta (ELT 2007, C 303, lk 17) on harta artikli 47 teise lõigu kohta täpsustatud, et see säte vastab Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 6 lõikele 1.

Direktiiv 2000/78

- 9 Direktiivi 2000/78 artikkel 1 sätestab:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada üldine raamistik, et võidelda [...] vanuse [...] alusel diskrimineerimise vastu töö saamisel ja kutsealale pääsemisel ning tagada liikmesriikides võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine.“

- 10 Direktiivi artikli 2 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „võrdse kohtlemise põhimõtte“, et ei esine otsesest ega kaudset diskrimineerimist ühelgi artiklis 1 nimetatud põhjusel.“

- 11 Direktiivi 2000/78 artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et igaühel, kes leiab, et teda on võrdse kohtlemise põhimõtte eiramise tõttu koheldud õigusvastaselt, oleks võimalik kasutada käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmiseks ettenähtud haldus- või kohtumenetlust, [...] isegi juhul, kui see töösuhe, millega väidetakse diskrimineerimine kaasnes, on lõppenud.“

Poola õigus

Põhiseadus

- 12 Põhiseaduse artikli 179 kohaselt nimetab kohtunikud määramata ajaks ametisse Poola Vabariigi president (edaspidi „vabariigi president“) KRSi ettepanekul.

- 13 Põhiseaduse artikli 186 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„[KRS] on kohtute ja kohtunike sõltumatuse tagaja.“

- 14 Põhiseaduse artiklis 187 on sätestatud:

„1. [KRSi] kuuluvad:

- 1) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimene esimees, justiitsminister, [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] esimees ja vabariigi presidendi määratud isik,
- 2) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast valitud 15 liiget,
- 3) [Sejmi (Poola seim)] poolt oma liikmete hulgast valitud neli liiget ja senati poolt oma liikmete hulgast valitud kaks liiget.

[...]

3. [KRSi] liikmete volitused kehtivad neli aastat.

4. [KRSi] ülesehitus, tegevusvaldkond ja töökord ning selle liikmete valimise kord määratakse kindlaks seadusega.“

Uus Poola kõrgeimat kohut käsitlev seadus

– *Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensioniea alandamist käsitlevad sätted*

15 23. novembri 2002. aasta kõrgeima kohtu seaduse (ustawa o Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2002, jrk nr 240) artikliga 30 oli Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensionieaks kehtestatud 70 aastat.

16 Vabariigi president kirjutas 20. detsembril 2017 alla Poola kõrgeimat kohut käsitlevale 8. detsembril 2017. aasta seadusele (ustawa o Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2018, jrk nr 5; edaspidi „uus Poola kõrgeimat kohut käsitlev seadus“), mis jõustus 3. aprillil 2018. Seda seadust on hiljem korduvalt muudetud.

17 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikkel 37 on sõnastatud järgmiselt:

„1. [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunik läheb pensionile 65. eluaasta täitumisel, välja arvatud juhul, kui ta mitte varem kui 12 kuud ja hiljemalt kuus kuud enne [65 aasta] vanusesse jõudmist esitab oma ametikohal jätkamiseks sooviavalduse koos kohtunikuks kandideerijatele kehtivatel tingimustel välja antud tõendiga, mis kinnitab, et ta on oma tervises seisundi poolest võimeline kohtuniku ametikohustusi täitma, ning [vabariigi president] annab loa pikendada selle [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisoleku aega.

1a. Enne sellise loa andmist palub [vabariigi president] arvamust [KRSilt]. [KRS] esitab [vabariigi presidendile] arvamuse 30 päeva jooksul alates päevast, mil president arvamust küsis. Kui [KRS] ei ole oma arvamust esitanud teises lauses ette nähtud tähtaja jooksul, loetakse arvamus positiivseks.

1b. [KRS] võtab lõikes 1a nimetatud arvamuse andmisel arvesse kohtusüsteemi huvi või olulist ühiskondlikku huvi, eelkõige [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] liikmete otstarbekat töökorraldust või [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] teatud kodade töökoormusest tulenevaid vajadusi.

[...]

4. Lõikes 1 osutatud luba antakse kolmeks aastaks ja seda võib ühe korra pikendada. [...]“.

18 Seaduse artiklis 39 on sätestatud:

„[Vabariigi president] määrab kuupäeva, mil [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunik jääb või saadetakse pensionile.“

19 Seaduse artikli 111 lõikes 1 on ette nähtud:

„[Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunik, kellel on täitunud 65. eluaasta enne käesoleva seaduse jõustumist või kellel täitub see vanus kolme kuu jooksul alates käesoleva seaduse jõustumisest, jääb pensionile alates selle kolmekuuse tähtaja möödumise kuupäevale järgnevast päevast, välja arvatud juhul, kui ta ühe kuu jooksul alates käesoleva seaduse jõustumisest esitab artikli 37 lõikes 1 nimetatud avalduse ja tõendi ning [vabariigi president] annab talle loa [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohal jätkamiseks. [...]“.

– *Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamist käsitlevad sätted*

- 20 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikli 29 kohaselt nimetab Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikud ametisse vabariigi president KRSi ettepanekul. Seaduse artiklis 30 on loetletud tingimused, millele isik peab vastama, et teda saaks nimetada Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale.

– *Distsiplinaarkolleegiumi käsitlevad sätted*

- 21 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seadusega loodi Sąd Najwyższys (kõrgeim kohus) uus kolleegium „Izba Dyscyplinarna“ (edaspidi „distsiplinaarkolleegium“).

- 22 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artiklis 20 on sätestatud:

„Seoses distsiplinaarkolleegiumiga ja distsiplinaarkolleegiumis otsuseid langetavate kohtunikega teostab [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimese esimehe õigusi, nagu on määratletud:

- artikli 14 lõike 1 punktides 1, 4 ja 7, artikli 31 lõikes 1, artikli 35 lõikes 2, artikli 36 lõikes 6, artikli 40 lõigetes 1 ja 4, ning artikli 51 lõigetes 7 ja 14, [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimees, kes juhib distsiplinaarkolleegiumi tööd;
- artikli 14 lõike 1 punktis 2 ning artikli 55 lõike 3 teises lauses, [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimene esimees kokkuleppel [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimehega, kes juhib distsiplinaarkolleegiumi tööd.“

- 23 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikli 27 lõikes 1 on sätestatud:

„Distsiplinaarkolleegiumi pädevusse kuuluvad:

- 1) distsiplinaarasjad,

- mis puudutavad [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikke;

[...]

- 2) tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse asjad, mis puudutavad [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikke;
- 3) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunike pensionile saatmisega seotud asjad.“

- 24 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artiklis 79 on sätestatud:

„Tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse kohtuasju, mis puudutavad [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikke, ja kohtuasju seoses [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku pensionile saatmisega menetleb:

- 1) esimeses astmes – [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] distsiplinaarkolleegium üheliikmelises kohtukoosseisus;
- 2) teises astmes – [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] distsiplinaarkolleegium kolmeliikmelises kohtukoosseisus.“

25 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikkel 25 on sõnastatud järgmiselt:

„Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium) on pädev lahendama tööõiguse, sotsiaalkindlustuse [...] kohtuasju“.

26 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse üleminekusätete hulka kuuluvad muu hulgas järgmised sätted:

„Artikkel 131

Seni, kuni [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] distsiplinaarkolleegiumi kõiki kohtunikke ei ole määratud, ei saa teisi [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikke viia üle ametikohtadele selles kolleegiumis.

[...]

Artikkel 134

Käesoleva seaduse jõustumise kuupäeval saavad töö- ja sotsiaalkindlustusajade ning avalike asjade kolleegiumi määratud [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunistest töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegiumi määratud kohtunikud.“

27 Uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artiklit 131 muudeti vastavalt 12. aprilli 2018. aasta seaduse kõrgeima kohtu seaduse muutmise kohta (ustawa o zmianie o ustawy Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2018, jrk nr 847), mis jõustus 9. mail 2018, artikli 1 punktile 14, asendades selle artikli järgmise tekstiga:

„Kohtunikke, kes käesoleva seaduse jõustumise kuupäeval töötavad ametikohtadel [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] teistes kolleegiumides, võib üle viia ametikohtadele distsiplinaarkolleegiumis. Hiljemalt päeval, mil kõik [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] distsiplinaarkolleegiumi kohtunikud on esimest korda ametisse määratud, esitab kohtunik, kes töötab ametikohal [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] mõnes teises kolleegiumis, [KRSile] distsiplinaarkolleegiumi ametikohale üleviimise taotluse pärast nõusoleku saamist [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimeselt esimehelt ning [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimehelt, kes juhib distsiplinaarkolleegiumi tööd, ja esimehelt, kes juhib selle kolleegiumi tööd, kus on üleviimist taotleva kohtuniku ametikoht. Kuni päevani, mil distsiplinaarkolleegiumi kõik ametikohad on esimest korda täidetud, nimetab [vabariigi president] [KRSi] ettepanekul kohtuniku ametisse [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] distsiplinaarkolleegiumis.“

Halduskohtute korralduse seadus

28 25. juuli 2002. aasta halduskohtute korralduse seaduse (ustawa – Prawo o ustroju sądów administracyjnych) (Dz. U. 2017, jrk nr 2188) artiklis 49 on sätestatud, et selle seadusega reguleerimata küsimustes kohaldatakse uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse sätteid.

KRSi seadus

29 KRSi reguleerib 12. mai 2011. aasta kohtute nõukoja seadus (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa) (Dz. U. nr 126, 2011, jrk nr 714), mida on muudetud 8. detsembri 2017. aasta seadusega, millega muudetakse riikliku kohtute nõukoja seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) (Dz. U. 2018, jrk nr 3) (edaspidi „KRSi seadus“).

30 KRSi seaduse artiklis 9a on sätestatud:

„1. Seimis valitakse [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast 15 [KRSi] liiget ühiseks nelja-aastaseks ametiajaks.

2. Lõikes 1 viidatud valimise käigus võtab seim võimalikult palju arvesse asjaolu, et vajalik on see, et [KRSis] oleksid esindatud eri liiki kohtutest ja eri kohtuastmest pärit kohtunikud.

3. Kohtunike hulgast valitud uute [KRSi] liikmete ühine ametiaeg algab nende valimisele järgneval päeval. Eelmiseks ametiajaks valitud [KRSi] liikmed jätkavad oma ülesannete täitmist kuni [KRSi] uute liikmete ühise ametiaja alguseni.“

31 KRSi seaduse artikli 11a lõike 2 kohaselt saab kohtunike hulgast valitava KRSi liikme kandidatuuri üles seada ühendus, kuhu kuulub vähemalt 2000 Poola kodanikku, või ühendus, kuhu kuulub vähemalt 25 teenistuses olevat kohtunikku. Seimi poolt KRSi liikmete ametisse nimetamise menetlus on ette nähtud KRSi seaduse artiklis 11d.

32 KRSi seaduse artikli 34 kohaselt hindab kohtuniku ametikohale kandideerijaid kolmest KRSi liikmest koosnev žürii.

33 KRSi seaduse artikkel 35 sätestab:

„1. Kui kohtuniku või kohtunikukandidaadi ametikohale on kandideerinud rohkem kui üks kandidaat, koostab žürii soovitatud kandidaatide nimekirja.

2. Nimekirja kantud kandidaatide järjestuse kindlaksmääramisel võtab žürii kõigepealt arvesse kandidaatide kvalifikatsiooni hindamist ja lisaks:

1) töökogemust, sealhulgas õigusnormide kohaldamise kogemust, akadeemilist tegevust, ülemuste avaldatud arvamusi, soovitusi, publikatsioone ja muid taotlusvormile lisatud dokumente;

2) pädeva kohtu kolleegiumi arvamust ja pädeva kohtunike üldkogu hinnangut.

3. Lõikes 2 osutatud dokumentide puudumine ei takista soovitatud kandidaatide nimekirja koostamist.“

34 KRSi seaduse artikli 37 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui kohtuniku ametikohale on kandideerinud rohkem kui üks kandidaat, analüüsib ja hindab [KRS] kõiki kandideerimistaotlusi koos. Sellisel juhul võtab [KRS] vastu resolutsiooni, mis hõlmab kõiki kandidaate puudutavaid otsuseid kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta.“

35 KRSi seaduse artikkel 44 sätestab:

„1. Menetluses osaleja võib pöörduda kaebusega [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] poole põhjendusega, et [KRSi] resolutsioon on ebaseaduslik, kui eraldi sätetest ei tulene teisiti. [...]

1a. [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtnikuks nimetamise üksikjuhtudel võib kaebuse esitada [Naczelný Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)]. Sellistel juhtudel ei ole võimalik edasi kaevata [Sąd Najwyższyle (Poola kõrgeim kohus)]. [Naczelný Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] esitatud kaebuse aluseks ei tohi olla väide, et seda, kas kandidaat vastab kriteeriumidele, mida võetakse arvesse [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta otsuse tegemisel, on hinnatud valesti.

1b. Kui kõik menetluses osalejad ei ole [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikuks nimetamise üksikjuhtudel artikli 37 lõikes 1 osutatud resolutsiooni vaidlustanud, muutub see lõplikuks osas, mis hõlmab otsust teha [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepanek, ja osas, mis hõlmab otsust jätta esitamata sama kohtu kohtunikuks nimetamise ettepanek menetluses osalejate puhul, kes ei ole kaebust esitanud.

2. Kaebus esitatakse Przewodniczący [KRSi esimees] kaudu kahe nädala jooksul resolutsiooni ja selle põhjenduste teatavakstegemisest. [...]“.

36 KRSi seadust muutnud 8. detsembri 2017. aasta seaduse artikkel 6 sätestab:

„Selliste [KRSi] liikmete volitused, keda on mainitud [põhiseaduse] artikli 187 lõike 1 punktis 2 ja kes on valitud kehtivate sätete alusel, kehtivad uute [KRSi] liikmete volituste algusele eelneva päevani, kuid mitte kauem kui 90 päeva käesoleva seaduse jõustumisest, välja arvatud juhul, kui volitused on lõppenud varem.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

37 Kohtuasjas C-585/18 esitas Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) kohtunik A. K., kes oli saanud 65aastaseks enne uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse jõustumist, selle seaduse artikli 37 lõike 1 ja artikli 111 lõike 1 alusel sooviavalduse oma ametikohal jätkamiseks. Nimetatud seaduse artikli 37 lõike 1a alusel andis KRS 27. juulil 2018 selle avalduse kohta eitava arvamuse. A. K. esitas selle arvamuse peale 10. augustil 2018 kaebuse Sąd Najwyższyle (Poola kõrgeim kohus). Kaebuse põhjendamiseks väitis A. K. muu hulgas, et tema 65 aasta vanuselt ennetähtaegselt pensionile saatmisega on rikutud ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ja direktiivi 2000/78, eeskätt selle artikli 9 lõiget 1.

38 Kohtuasjad C-624/18 ja C-625/18 puudutavad kahte Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikku, CPd ja DOd, kes said samuti 65aastaseks enne uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse jõustumist ning kes ei ole esitanud avaldust selle seaduse artikli 37 lõike 1 ja artikli 111 lõike 1 alusel. Kui neile oli teatatud, et vabariigi president on kõnealuse seaduse artikli 39 kohaselt määranud nende pensionile saatmise kuupäevaks 4. juuli 2018, esitasid nad Sąd Najwyższyle (Poola kõrgeim kohus) nõuded tuvastada, et nende teenistussuhe selle kohtu teenistuses olevate kohtunikega ei muutunud selle kuupäeva seisuga sama kohtu pensionil oleva kohtuniku teenistussuhteks. Oma nõuete põhjendamiseks väidavad nad muu hulgas, et on rikutud direktiivi 2000/78 artikli 2 lõiget 1, mis keelab vanuse alusel diskrimineerimise.

39 Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium) (edaspidi „töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium“), milles on nende erinevate kaebuste menetlemine pooleli, märgib kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud eelotsusetaotlustes, et kaebused esitati talle siis, kui distsiplinaarkolleegiumi ei olnud veel moodustatud. Neil asjaoludel on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas direktiivi 2000/78 artikli 9 lõige 1 ja harta artikkel 47 kohustavad teda jätma kohaldamata riigisisised sätted, mis annavad selliste kaebuste lahendamise pädevuse kolleegiumile, mida ei ole veel moodustatud. Nimetatud kohus rõhutab siiski, et see küsimus võib kaotada asjakohasuse siis, kui distsiplinaarkolleegiumi kohtunike ametikohtadele nimetamised on toimunud.

40 Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus kohtuasjades C-585/18, C-624/18 ja C-625/18 esitatud eelotsusetaotlustes, et arvestades eeskätt seda, millistel asjaoludel peab toimuma distsiplinaarkolleegiumi uute kohtunike ametisse nimetamine, on tõsiseid kahtlusi, kas see kolleegium ja selle liikmed pakuvad piisavaid sõltumatuse ja erapooletuse tagatise.

- 41 Selle kohta märgib nimetatud kohus – olles meelde tuletanud, et need kohtunikud nimetab ametisse vabariigi president KRSi ettepanekul – kõigepealt, et vastavalt reformile, mis viidi läbi 8. detsembril 2017. aasta seadusega, millega muudetakse riiklikku kohtute nõukoda käsitlevat seadust ja teatud muid seadusi, peab 25liikmelise KRSi need 15 liiget, kes valitakse kohtunike hulgast, valima seim, mitte enam kohtunike üldkogut, nagu see oli varem. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul rikub see olukord võimude lahususe põhimõtet kui demokraatliku õigusriigi alust ega ole kooskõlas sellealaste rahvusvaheliste ja Euroopa standarditega, nagu nähtub eelkõige Euroopa Nõukogu ministrite komitee 17. novembri 2010. aasta soovitusel CM/Rec(2010)12 „Liikmesriikidele kohtunike kohta: kohtunike sõltumatus, tulemuslikkus ja vastutus“, Euroopa Nõukogu komisjoni „Demokraatia õiguse kaudu“ (Veneetsia komisjon) 11. detsembril 2017. aasta arvamusest nr 904/2017 (CDL-AD(2017)031) ja Euroopa Kohtunike Konsultatiivnõukogu 23. novembri 2007. aasta arvamusest nr 10(2007) „Kõrgemast kohtute nõukogust ühiskonna teenistuses“ (teadmiseks Euroopa Nõukogu ministrite komiteele).
- 42 Nii nendest tingimustest, eeskätt menetlustingimustest, mille kohaselt KRSi liikmed 2018. aastal valiti ja nimetati, kui ka analüüsist, kuidas niiviisi moodustatud organ on seni toiminud, nähtub, et KRS on allutatud poliitilisele võimule ega suuda täita põhiseadusest tulenevat ülesannet tagada kohtute ja kohtunike sõltumatus.
- 43 Esiteks ei toimunud hiljutised KRSi uute liikmete valimised läbipaistvalt ning on tõsiseid kahtlusi, et kohaldatavates õigusaktides sätestatud nõudeid valimistel tegelikult ei järgitud. Samuti ei järgitud põhiseaduse artikli 187 lõike 1 punktist 2 tulenevat eri liiki kohtute ja eri kohtuastmete esindatuse nõuet. Nimelt ei ole KRSi liikmete hulka valitud ühtegi kohtuniku Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus), apellatsioonikohtutest või sõjaväekohtutest, ent sinna kuulub üks vojevoodkonna halduskohtu esindaja, kaks regionaalsete kohtute esindajat ja kaksteist rajoonikohtute esindajat.
- 44 Teiseks nähtub KRSi uue koosseisu tegevuse analüüsist, et see organ ei ole esitanud kordagi seisukohta Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) sõltumatuse kaitsmiseks kriisilukorras, mille on põhjendanud seda kohut puudutavad hiljutised seadusandlikud reformid. Seevastu on KRS või selle liikmed avalikult kritiseerinud Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) liikmeid Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuste esitamise eest või koostöö eest liidu institutsioonidega, eelkõige Euroopa Komisjoniga. Peale selle oli KRSil tavaks, kui temalt paluti arvamust Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku võimaliku jätkamise kohta sellel ametikohal pärast uueks pensionieaks määratud 65. eluaasta täitumist, anda negatiivseid arvamusi, mis olid põhjendamata või piirdusid uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikli 37 lõike 1b sõnastuse kordamisega, nagu eelkõige näitab kohtuasjas C-585/18 vaidlustatud KRSi arvamus.
- 45 Lisaks nähtub KRSi tehtud valikust vabariigi presidendi poolt 24. mail 2018 välja kuulutatud distsiplinaarkolleegiumi 16 vaba kohtunikukoha täitmiseks, et KRSi valitud 12 kandidaati, st kuus prokuröri, kaks kohtuniku, kaks õigusnõustajat ja kaks ülikooli õppejõudu, olid kas isikud, kes olid seni allunud täitevvõimule, või isikud, kes Poola õigusriigi kriisi käigus tegutsesid poliitilise võimu tellimisel või viisil, mis vastas poliitilise võimu ootustele, või lõpuks isikud, kes ei vastanud õiguslikele kriteeriumidele, või ka isikud, kellele oli varem määratud distsiplinaarkaristus.
- 46 Lõpuks toonitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et menetlus, mille kohaselt peab KRS valima kandidaadid sellistele distsiplinaarkolleegiumi kohtunikukohtadele, mida ei või täita Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) liikmetega, sätestati – ja seejärel muudeti seda – selliselt, et KRS võib kasutada kaalutusõigust, ilma et selle üle oleks ette nähtud tegeliku kontrolli võimalust.
- 47 Esiteks ei sekku kõrgeim kohus enam sellesse nimetamisprotsessi, mistõttu ei ole enam tagatud kandidaadi sisulise kvalifikatsiooni tegelik ja konkreetne hindamine. Teiseks ei ole see, kui kandidaadid ei esita KRSi seaduse artikli 35 lõikes 2 mainitud dokumente – mis on aga kandidaatide vahel valiku tegemiseks hädavajalikud – enam takistuseks KRSi soovitatavate kandidaatide nimekirja koostamisele,

nagu nähtub selle seaduse artikli 35 lõikest 3. Kolmandaks muutuvad selle seaduse artikli 44 kohaselt KRSi otsused lõplikuks, kui kõik kandidaadid neid ei vaidlusta, mis välistab tegelikult nende otsuste kohtuliku kontrolli võimaluse.

- 48 Selles kontekstis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, millist tähtsust tuleb seoses liidu õigusest tuleneva liikmesriikide kohtunike ja kohtute sõltumatuse nõude järgimisega omistada selliste aspektidele nagu esiteks kohtunike valimise eest vastutava organi sõltumatus poliitilisest võimust ja teiseks asjaolud, mis puudutavad liikmesriigis täiesti uue organina loodud kohtukollegiumi liikmete valimist, kui see kollegium on pädev lahendama liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid kohtuasju.
- 49 Kui selline kohtukollegium kõnealusele sõltumatuse nõudele ei vasta, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et see paneb talle kohustuse jätta kohaldamata liikmesriigi sätteid, mis välistavad tema pädevuse põhikohtuasjad vajaduse korral lahendada, kuna need annavad kõnealuse pädevuse vaid sellele kohtukollegiumile. Kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud eelotsusetaotlustes rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus sellega seoses, et tal on üldine pädevus tööõigus- ja sotsiaalkindlustusküsimustes, mistõttu on ta eelkõige pädev lahendama selliseid vaidlusi nagu põhikohtuasjades, mis puudutavad väidetavat vanuse alusel diskrimineerimise keelu rikkumist tööhõive valdkonnas.
- 50 Neil asjaoludel otsustas Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Poola kõrgeim kohus (töö- ja sotsiaalkindlustusasjade kollegium)) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlused.
- 51 Kohtuasjas C-585/18 on eelotsuse küsimused sõnastatud järgmiselt:

- „1. Kas ELTL artikli 267 kolmandat lõiku koostoimes ELL artikli 19 lõikega 1 ja artikliga 2 ning [harta] artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi viimase astme kohtu kollegium – mis on loodud täiesti uue organina ning mis on pädev arutama eelotsusetaotluse esitanud liikmesriigi kohtu kohtuniku asja ja milles saavad otsuseid teha vaid kohtunikud, kelle on valinud liikmesriigi institutsioon, mis peab kaitsma kohtute sõltumatust [(KRS)], mille puhul, võttes arvesse selle ülesehituslikku mudelit ja toimimisviisi, ei ole tagatud sõltumatus seadusandlikust ja täidesaatvast võimust – on sõltumatu ja iseseisev kohus Euroopa Liidu õiguse tähenduses?
2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis kas ELTL artikli 267 kolmandat lõiku koostoimes ELL artikli 19 lõikega 1 ja artikliga 2 ning harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi viimase astme kohtu kollegium, millel puudub pädevus, kuid mis vastab Euroopa Liidu õiguses sätestatud kohtu nõuetele ning kellele on esitatud apellatsioonkaebus Euroopa Liidu õigust puudutavas kohtuasjas, peab kohaldamata jätma liikmesriigi õiguse need sätteid, mis välistavad tema pädevuse selles küsimuses?“

- 52 Kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 on eelotsuse küsimused sõnastatud järgmiselt:

- „1. Kas [harta] artiklit 47 koostoimes [direktiivi 2000/78] artikli 9 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi viimase astme kohtule esitatakse nõue, mis põhineb väitel, et rikutud on vanuse alusel diskrimineerimise keeldu kõnealuse kohtu kohtuniku suhtes, koos ettevaatusabinõusid käsitleva taotlusega, on see kohus liidu õigusest tulenevate õiguste kaitsmiseks liikmesriigi õiguses ette nähtud ajutise vahendi kohaldamise kaudu kohustatud keelduma liikmesriigi õigusnormide kohaldamisest, mis jätavad pädevuse kohtuasjas, mille raames kaebus esitati, selle kohtu ühele kollegiumile, mis ei tegutse selles otsuseid langetavate kohtunike ametisse nimetamata jätmise tõttu?
2. Juhul kui kohtunikud määratakse ametisse lahendama kohtuasju organisatsioonilises üksuses, mis on liikmesriigi õiguse kohaselt pädev arutama õiguskaitsevahendit, siis kas ELTL artikli 267 kolmandat lõiku koostoimes ELL artikli 19 lõikega 1 ja artikliga 2 ning harta artiklit 47 tuleb

tõlgendada nii, et liikmesriigi viimase astme kohtu kolleegium – mis on loodud täiesti uue organina ning mis on pädev arutama liikmesriigi kohtu kohtuniku kohtuasja esimeses ja teises astmes ning milles saavad otsuseid teha vaid kohtunikud, kelle on valinud liikmesriigi institutsioon, mis peab kaitsma kohtute sõltumatust [(KRS)], mille puhul, võttes arvesse selle ülesehituslikku mudelit ja toimimisviisi, ei ole tagatud sõltumatus seadusandlikust ja täidesaatvast võimust – on sõltumatu kohus Euroopa Liidu õiguse tähenduses?

3. Kui vastus teisele küsimusele on eitav, siis kas ELTL artikli 267 kolmandat lõiku koostoimes ELL artikli 19 lõikega 1 ja artikliga 2 ning harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi viimase astme kohtu kolleegium, millel puudub pädevus, kuid mis vastab liidu õiguses sätestatud kohtu nõuetele ning kellele on esitatud apellatsioonkaebus Euroopa Liidu õigust puudutavas kohtuasjas, peab kohaldamata jätma liikmesriigi õiguse need sätted, mis välistavad tema pädevuse selles küsimuses?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 53 Euroopa Kohtu presidendi 5. novembri 2018. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-585/18, C-624/18 ja C-625/18.
- 54 Euroopa Kohtu president rahuldab 26. novembri 2018. aasta määrusega A. K. jt (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, ei avaldata, EU:C:2018:977) eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada käesolevad kohtuasjad kiirendatud menetluses. Kooskõlas Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 lõigetes 2 ja 3 sätestatuga määrati viivitamata kindlaks kohtuistungil kuupäev, antud juhul 19. märts 2019, millest teatati huvitatud isikutele samal ajal eelotsusetaotluste kättetoimetamisega. Huvitatud isikutele määrati tähtaeg võimalike kirjalike seisukohtade esitamiseks.
- 55 Esimene kohtuistung toimus Euroopa Kohtus 19. märtsil 2019. Euroopa Kohus korraldas 14. mail 2019 teise kohtuistungil, mida oli taotlenud KRS, kes ei olnud esitanud Euroopa Kohtule kirjalikke seisukohti, ei olnud esimesel kohtuistungil esindatud ja soovis võimalust esitada suulisi seisukohti, ning selleks, et anda huvitatud isikutele võimalus esitada oma seisukoht võimaliku mõju kohta, mis võib käesolevatele asjadele olla Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusel, milles leiti, et KRSi seaduse artikkel 9a on kooskõlas põhiseaduse artikli 187 lõike 1 punktiga 2 ja lõikega 4.
- 56 Teisel kohtuistungil esitas KRS muu hulgas distsiplinaarkolleegiumi kohtunike poolt vastu võetud 13. mai 2019. aasta resolutsiooni nr 6, milles on ära toodud kolleegiumi seisukoht menetluse kohta, mida järgiti käesolevates liidetud kohtuasjades. See resolutsioon edastati menetluses osalenud huvitatud isikutele ja lisati menetlustoimikusse.
- 57 Menetluse suulise osa uuendamist taotles Euroopa Kohtu kantseleisse 3. ja 29. juulil 2019, 16. septembril 2019 ning 7. novembril 2019 saanud dokumentidega Poola valitsus, 4. juulil 2019 saanud dokumendiga KRS ja 29. oktoobril 2019 saanud dokumendiga Prokurator Generalny (Poola riigiprokurör).
- 58 KRS märkis oma taotluse põhjendamiseks sisuliselt, et ta ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga, mis põhines ekslikel hinnangutel ega võtnud piisavalt arvesse argumente, mida KRS esitas 14. mai 2019. aasta kohtuistungil. Seetõttu peaks Euroopa Kohus tema arvates kaaluma uuesti võimalust võtta arvesse KRSi varem esitatud kirjalikke seisukohti, mis tagastati talle hilinenud esitamise tõttu.
- 59 Ka Poola valitsus rõhutab 3. juuli 2019. aasta taotluses ning täiendavates selgitustes, mida ta esitas Euroopa Kohtule 29. juulil ja 16. septembril 2019, et ta ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga, mis sisaldab teatavaid vasturääkivusi ning lähtub – nagu nähtub selle ettepaneku teatud punktidest ja analoogilistest punktidest kohtujuristi ettepanekus, mis esitati 11. aprillil 2019 kohtuasjas komisjon vs.

Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:325) – Euroopa Kohtu varasema praktika, eeskätt 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsuse Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117) väidetavalt väärist tõlgendusest. Nimetatud valitsus toonitab veel, et kohtujuristi ettepanek sisaldab rea uusi argumente ja seisukohti, mille üle ei ole piisavalt vaieldud. Võttes arvesse nende seikade suurt tähtsust ja nende olulist mõju liikmesriikides kehtivatele erinevatele õiguslikele mudelitele, mis puudutavad kohtute riiklike nõukodade koosseisu ja kohtunike ametisse nimetamise menetlust, õigustavad need asjaolud menetluse suulise osa uuendamist, et võimaldada kõigil liikmesriikidel selle kohta oma seisukoht esitada. 7. novembri 2019. aasta taotluses, mille põhjendamiseks esitas ta Sąd Okręgowy w Krakowie (Krakóvi regionaalne kohus, Poola) 6. septembri 2019. aasta kohtuistungil protokollis, väidab Poola valitsus, et lahend, mille Euroopa Kohus teeb käesolevates kohtuasjades, võib tekitada Poola õiguskindlusetust ning et kõnealusest dokumendist ilmneb seega uus asjaolu, mis võib seda Euroopa Kohtu lahendit otsustavalt mõjutada.

- 60 Riigiprokurör, kes viitab peamiselt asjaoludele, mida on juba rõhutatud, ja argumentidele, mida on esitanud KRS ja Poola valitsus 3., 4. ja 29. juuli 2019. aasta taotlustes ja 16. septembri 2019. aasta taotluses menetluse suulise osa uuendamiseks, on esiteks seisukohal, et kohtujuristi ettepanekust nähtuvalt ei ole põhikohtuasjade asjaolud piisavalt selged, teiseks, et kohtujuristi ettepanekus võetakse seisukoht olulistest seikades, mille üle pooled ei ole vaielnud, ning kolmandaks, et kohtujuristi ettepanek lähtub Euroopa Kohtu varasema praktika väärist tõlgendusest, millest väidetavalt ilmneb uus asjaolu, mis võib Euroopa Kohtu lahendit otsustavalt mõjutada.
- 61 Seoses sellega tuleb märkida, et esiteks ei ole Euroopa Liidu Kohtu põhikirjas ega Euroopa Kohtu kodukorras ette nähtud võimalust, et põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud saaksid esitada seisukohti vastuseks kohtujuristi ettepanekule (6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 62 Teiseks on ELTL artikli 252 teise lõigu kohaselt kohtujuristi ülesanne avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja täiesti sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust. Kohtujuristi ettepanek ega selleni jõudmiseks läbitud põhjenduskäik ei ole Euroopa Kohtule siduvad. Seetõttu ei saa asjaolu, et huvitatud isik ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga, olenemata sellest, milliseid küsimusi selles analüüsi, iseenesest olla põhjus, mis annaks alust suulise menetluse uuendamiseks (6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Samas võib Euroopa Kohus igal ajal pärast kohtujuristi ärakuulamist teha kodukorra artikli 83 alusel määruse menetluse suulise osa uuendamiseks, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet, või kui üks pooltest on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle huvitatud isikud ei ole vaielnud.
- 64 Käesoleval juhul leiab Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist siiski, et pärast kirjalikku menetlust ja kahte järjestikust kohtuistungit on tal kogu vajalik informatsioon kohtuotsuse tegemiseks. Ta lisab, et käesolevate liidetud kohtuasjade lahendamisel ei ole tarvis tugineda argumendile, mille üle huvitatud isikud ei ole vaielnud. Veel märgib ta, et talle esitatud arvukatest menetluse suulise osa uuendamise taotlustest ei ilmne ühtegi uut asjaolu, millel võiks olla otsustav tähtsus lahendile, mis tal tuleb neis kohtuasjades teha. Seetõttu ei ole menetluse suulise osa uuendamiseks alust.
- 65 Mis puudutab KRSi taotlust, et Euroopa Kohus kaaluks uuesti tema 4. aprilli 2019. aasta kirjalikke seisukohti, siis olgu märgitud, et nimetatud pool, kellel paluti – nagu teistel Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutel – esitada kirjalikud seisukohad selleks määratud tähtaja jooksul, jättis kirjalikud seisukohad selleks tähtajaks tahtlikult esitamata, nagu nähtub tema poolt Euroopa Kohtule saadetud 28. märtsi 2019. aasta kirjast. Neil asjaoludel ei saa Euroopa Kohus võtta ka praeguses menetlusstaadiumis arvesse kirjalikke seisukohti, mille KRS esitas hilinenult ja mis talle seetõttu tagastati.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18

- 66 Esimese küsimusega kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2000/78 artikli 9 lõiget 1 koostoimes harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et kui viimase astmena kohtuasja lahendavale liikmesriigi kohtule esitatakse kaebus, mis põhineb väitel, et rikutud on sellest direktiivist tulenevat vanuse alusel diskrimineerimise keeldu, on see kohus kohustatud keelduma riigisiseste õigusnormide kohaldamisest, mis jätvavad sellise kaebuse lahendamise pädevuse organile, mis – nagu distsiplinaarkolleegium – ei ole veel moodustatud, sest isikuid, kes peaksid sellesse kuuluma, ei ole veel ametisse nimetatud.
- 67 Käesoleval juhul tuleb siiski arvestada seda, et varsti pärast kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 eelotsusetaotluste esitamist nimetas vabariigi president kohtunikud distsiplinaarkolleegiumisse, mis oli seejärel moodustatud.
- 68 Seda silmas pidades tuleb tõdeda, et vastus esimesele küsimusele kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 ei ole enam asjakohane lahendite jaoks, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb neis kahes kohtuasjas teha. Niisuguse vastuse andmine oleks põhjendatud vaid juhul, kui distsiplinaarkolleegium tegelikult tööle ei hakka.
- 69 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö vahend, mille abil Euroopa Kohus annab liikmesriikide kohtutele liidu õiguse tõlgenduse, mida need kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus *Fish Legal ja Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 70 Seoses sellega olgu märgitud, et eelotsusetaotluse esitamist ei õigusta mitte nõuandvate arvamuste saamine üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta, vaid asjaolu, et see on vaidluse tõhusaks lahendamiseks olemuslikult vajalik (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Wightman jt*, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika). Kui selgub, et esitatud küsimus ei ole vaidluse lahendamiseks ilmselgelt enam asjakohane, siis peab Euroopa Kohus lõpetama kohtuasja otsust tegemata (vt selle kohta 24. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus *Stoilov i Ko*, C-180/12, EU:C:2013:693, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 71 Sellest järeldub – nagu väitsid KRS, Poola valitsus ja komisjon ning nagu käesoleva kohtuotsuse punktist 39 nähtuvalt soovitas ka eelotsusetaotluse esitanud kohus ise –, et kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud esimesele küsimusele vastamise vajadus on ära langenud.

Küsimused kohtuasjas C-585/18 ning teine ja kolmas küsimus kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18

- 72 Oma küsimustega kohtuasjas C-585/18 ning teise ja kolmanda küsimusega kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ELTL artiklit 267 ja harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kõrgeima kohtu kolleegium, nagu distsiplinaarkolleegium, kes peab lahendama liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid asju, vastab – kolleegiumi loomise ja selle liikmete ametisse nimetamise tingimusi arvestades – liidu õiguse nimetatud sätete kohaselt eeldatavatele sõltumatus ja erapooletuse nõuetele. Kui see nii ei ole, siis palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas liidu õiguse esimuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et see kohustab teda jätma kohaldamata riigisiseseid sätteid, mis annavad selliste asjade lahendamise pädevuse üksnes nimetatud kohtukolleegiumile.

Euroopa Kohtu pädevus

- 73 Riigiprokurör väitis esiteks, et Euroopa Kohus ei ole pädev vastama teisele ja kolmandale küsimusele kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18, sest neis küsimustes silmas peetud liidu õiguse sätetes ei ole mõistet „sõltumatu kohus“ määratletud ja need ei sisalda norme, mis käsitleksid liikmesriikide kohtute ja riiklike kohtunõukodade pädevust, mistõttu kuuluvad need küsimused liikmesriikide ainupädevusse ja jäävad väljapoole liidu pädevust.
- 74 Ent tuleb tõdeda, et riigiprokuröri argumendid on tegelikult seotud nende liidu õiguse sätete ulatusega ja järelikult nende tõlgendamisega. Niisugune tõlgendamine on aga ELTL artikli 267 alusel ilmselgelt Euroopa Kohtu pädevuses.
- 75 Euroopa Kohus on selle kohta juba otsustanud, et kuigi kohtukorraldus liikmesriikides kuulub viimati nimetatute pädevusse, on liikmesriigid siiski kohustatud selle pädevuse teostamisel täitma kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 76 Teiseks väitis riigiprokurör seoses ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ja harta artikliga 47, et Euroopa Kohus ei ole pädev neile kahele eelotsuse küsimusele vastama ka seetõttu, et põhikohtuasjades kõne all olevad riigisisised sätted ei rakenda liidu õigust ega kuulu liidu õiguse kohaldamisalasse, mistõttu ei saa neid liidu õiguse alusel hinnata.
- 77 Kõigepealt olgu harta sätete kohta märgitud, et Euroopa Kohus saab talle ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotluse raames liidu õigust tõlgendada loomulikult üksnes talle antud pädevuse piires (30. juuni 2016. aasta kohtuotsus Toma ja Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 78 Harta kohaldamisala seoses liikmesriikide tegevusega on määratletud harta artikli 51 lõikes 1, mille kohaselt on harta sätted ette nähtud liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral, ning see säte kinnitab Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikat, mille kohaselt laienevad liidu õiguskorras tagatud põhiõigused kõigile liidu õigusega reguleeritud olukordadele, kuid mitte väljapoole niisuguseid olukordi (30. juuni 2016. aasta kohtuotsus Toma ja Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 79 Käesoleval juhul tuleb eeskätt seoses harta artikliga 47 rõhutada, et põhikohtuasjades väidavad kaebajad muu hulgas, et nende suhtes on rikutud tööhõive valdkonnas vanuse alusel diskrimineerimise keeldu, mis on ette nähtud direktiivis 2000/78.
- 80 Lisaks olgu toonitatud, et õigust tõhusale õiguskaitsevahendile on kinnitatud ka direktiivis 2000/78, mille artiklis 9 on sätestatud, et liikmesriigid tagavad, et igapähele, kes leiab, et talle on direktiivis ette nähtud võrdse kohtlemise põhimõtte järgimata jätmise tõttu kahju tekitatud, on võimalik oma õigused maksma panna (8. mai 2019. aasta kohtuotsus Leitner, C-396/17, EU:C:2019:375, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 81 Eeltoodust tuleneb, et käesolevad kohtuasjad vastavad olukorrale, mida reguleerib liidu õigus, mistõttu põhikohtuasjade kaebajad saavad põhjendatult nõuda tõhusat kohtulikku kaitset, mis on neile tagatud harta artikliga 47.
- 82 Mis seejärel puudutab ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaldamisala, siis tuleb lisada, et selles sättes on viidatud tulemusliku õiguskaitse tagamisele „liidu õigusega hõlmatud valdkondades“, sõltumata olukorrast, milles liikmesriigid seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses kohaldavad (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 83 Vastupidi sellele, mida riigiprokurör selle kohta väitis, ei olnud asjaolul, et riigisisesed palga vähendamise meetmed, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), võeti tingituna nõudest kõrvaldada asjaomase liikmesriigi ülemäärane eelarvepuudujääk ja seda liidu poolt sellele liikmesriigile rahalise abi andmise programmi kontekstis, viidatud kohtuotsuse punktides 29–40 nähtuvalt mingit rolli selle tõlgenduse andmisel, mille tulemusel järeltas Euroopa Kohus, et ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik oli selles kohtuasjas kohaldatav. See järeltus põhines nimelt asjaolul, et kohtuasjas kõne all olnud organ ehk Tribunal de Contas (kontrollikoda, Portugal) võis – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt selles kohtuasjas teostatud kontrolli tulemusel ei ilmnenud vastupidist – kohtuna lahendada küsimusi, mis on seotud liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamisega ja mis seega kuuluvad liidu õigusega hõlmatud valdkondadesse (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 84 Kuna põhikohtuasjad puudutavad liidu õigusnormide väidetavat rikkumist, siis on piisav, kui tõdeda, et käesoleval juhul tuleb neid kohtuasju lahendaval organil teha otsus küsimustes, mis on seotud liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamisega ning kuuluvad seetõttu ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses liidu õigusega hõlmatud valdkondadesse.
- 85 Mis puudutab lõpuks protokoll nr 30 Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldamise kohta Poola ja Ühendkuningriigi suhtes (ELT 2010, C 83, lk 313), millele riigiprokurör samuti viitas, siis tuleb mainida, et see ei puuduta ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ning meelde tuletada, et see ei sea ka küsimuse alla harta kohaldatavust Poolas ja selle eesmärk ei ole vabastada Poola Vabariiki kohustusest järgida harta sätteid (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 86 Kõigest eeltoodust tuleneb, et Euroopa Kohus on pädev tõlgendama käesolevates kohtuasjades harta artiklit 47 ja ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku.

Lahendi tegemise vajaduse võimalik äralangemine

- 87 KRS, riigiprokurör ja Poola valitsus väitsid, et 17. detsembril 2018 allkirjastas vabariigi president 21. novembri 2018. aasta seaduse [uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse] muutmise kohta (ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2018, jrk nr 2507) (edaspidi „21. novembri 2018. aasta seadus“), mis jõustus 1. jaanuaril 2019.
- 88 Selle seaduse artikli 1 kohaselt tunnistatakse uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikli 37 lõiked 1a–4 ja artikli 111 lõige 1 kehtetuks ning seaduse artikli 37 lõiget 1 muudetakse, mistõttu „Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikud jäävad pensionile 65aastaselt“. On siiski täpsustatud, et viimati nimetatud sätet kohaldatakse ainult neile Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikele, kes on asunud selle kohtu kohtunikuna ametisse pärast 1. jaanuari 2019. Enne seda kuupäeva ametisse asunud Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikele kohaldatakse varasemaid, 23. novembri 2002. aasta kõrgeima kohtu seaduse artiklit 30, mis nägi ette pensionile jäämise 70aastaselt.
- 89 21. novembri 2018. aasta seaduse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et „[a]lates käesoleva seaduse jõustumise kuupäevast ennistatakse iga Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunik või Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) kohtunik, kes on pensionile jäänud vastavalt [uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse] artikli 37 lõigetele 1–4 või artikli 111 lõikele 1 või 1a, ametikohale, kus ta töötas [selle seaduse] jõustumise kuupäeval. Loetakse, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) või Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) kohtuniku ametiülesannete täitmine on katkematult jätkunud.“

- 90 21. novembri 2018. aasta seaduse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud, et „[uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse] artikli 37 lõike 1 ja artikli 111 lõigete 1–1b alusel algatatud menetlused ning nendes kohtuasjades käesoleva seaduse jõustumise kuupäeva seisuga pooleliolevad apellatsioonimenetlused lõpetatakse“ ning selle lõikes 2 on sätestatud, et „[m]enetlused, mis on algatatud seoses artikli 2 lõikes 1 nimetatud kohtunikega nende töösuhte tuvastamiseks Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) või Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) tegevkohtunikuna ja mis on käesoleva seaduse jõustumise kuupäeva seisuga pooleliolevad, lõpetatakse“.
- 91 KRSi, riigiprokuröri ja Poola valitsuse sõnul tuleneb 21. novembri 2018. aasta seaduse artiklist 1 ja artikli 2 lõikest 1, et põhikohtuasjades kaebajateks olevad kohtunikud, kes saadeti pensionile uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse nüüdseks kehtetuks tunnistatud sätete alusel, on vastavalt varem kehtinud riigisisestele sätetele ennistatud kuni 70aastaseks saamiseni tööle kohtutesse, kus nad enne töötasid, ning ühtlasi on kaotatud ka võimalus, et vabariigi president pikendaks kohtunike ametisoleku aega üle tavapärase pensioniea.
- 92 Neil asjaoludel ning kooskõlas selle seaduse artiklis 4 sätestatuga, mille kohaselt sellised kohtuasjad nagu põhikohtuasjad lõpetatakse, on KRSi, riigiprokuröri ja Poola valitsuse hinnangul põhikohtuasjade ese ära langenud, mistõttu ei ole Euroopa Kohtul enam vaja käesolevate eelotsusetaotluste kohta otsust teha.
- 93 Eeltoodut silmas pidades küsis Euroopa Kohus eelotsusetaotluse esitanud kohtult 23. jaanuaril 2019, kas pärast 21. novembri 2018. aasta seaduse jõustumist peab eelotsusetaotluse esitanud kohus vastust eelotsuse küsimustele endiselt vajalikuks, et teha otsused tema menetluses olevates kohtuasjades.
- 94 Eelotsusetaotluse esitanud kohus vastas 25. jaanuaril 2019 sellele küsimusele jaatavalt, täpsustades siiski, et ta on riigiprokuröri poolt talle 21. novembri 2018. aasta seaduse artikli 4 lõigete 1 ja 2 alusel esitatud taotluste – tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud – menetlemise 23. jaanuari 2019. aasta määrustega peatanud, kuni Euroopa Kohus teeb käesolevates kohtuasjades otsuse.
- 95 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab selles vastuses, et vastus nendes kohtuasjades esitatud küsimustele on endiselt vajalik, et ta saaks kõigepealt lahendada üles kerkinud menetluslikud probleemid, enne kui ta saab teha neis kohtuasjades otsused.
- 96 Põhikohtuasjade sisu kohta lisab ta, et 21. novembri 2018. aasta seaduse eesmärk ei olnud kõrvaldada riigisisese õiguse vastuolu liidu õigusega, vaid kohaldada ajutisi meetmeid, mille määras Euroopa Kohtu asepresident 19. oktoobri 2018. aasta määrusega komisjon *vs.* Poola (C-619/18 R, ei avaldata, EU:C:2018:852), mida kinnitati Euroopa Kohtu 17. detsembri 2018. aasta määrusega komisjon *vs.* Poola (C-619/18 R, EU:C:2018:1021). Järelikult ei tunnistatud selle seadusega vaidlusaluseid riigisiseseid sätteid ega nende õiguslikke tagajärgi kehtetuks *ex tunc*. Kui väidetavalt on selle seaduse eesmärk ennistada põhikohtuasjades kaebajateks olevad kohtunikud pärast pensionile jäämist oma ametikohale ja võtta kasutusele õiguslik fiktsioon, et sellise ennistamise tõttu jätkub nende ametiaeg katkestuseta, siis põhikohtuasjade kaebused on esitatud tuvastamiseks, et asjaomased kohtunikud ei ole pensionile kunagi jäänudki, vaid on kogu selle aja jooksul püsinud täiel määral oma ametikohal, mis võib tuleneda vaid vaidlustatud riigisiseste õigusnormide kohaldamise välistamisest liidu õiguse esimuse alusel. See vahetegemine on oluline, et teha kindlaks asjaomaste kohtunike staatus, pidades silmas nende õigust võtta õigusmõistmise alaseid, korralduslikke ja haldusmeetmeid ning nende ja Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) võimalikke vastastikuseid nõudeid, mis põhinevad töösuhtel või isegi distsiplinaarvastutusel. Viimati mainituga seoses rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et poliitilise võimu esindajate avalduste kohaselt olid need kohtunikud kuni 1. jaanuarini 2019, mil jõustus 21. novembri 2018. aasta seadus, kohtunikuametis ebaseaduslikult.
- 97 Olgu meenutatud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste

- asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 98 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õigusnormi tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 99 Käesoleval juhul tuleb kõigepealt rõhutada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole oma eelotsuse küsimustega Euroopa Kohtult palunud liidu õiguse tõlgendamist mitte sisulise selguse saamiseks tema menetluses olevates kohtuasjades, mis puudutavad muid liidu õiguse küsimusi, vaid seoses menetlusliku probleemiga, mis tuleb lahendada kõigepealt (*in limine litis*), sest see puudutab kohtu enda pädevust neid kohtuasju lahendada.
- 100 Selle kohta olgu märgitud, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on Euroopa Kohus pädev andma liikmesriigi kohtule selgitusi liidu õiguse elementide kohta, mis võivad aidata kaasa liikmesriigi kohtus üles kerkinud pädevusprobleemi lahendamisele (22. oktoobri 1998. aasta kohtuotsus IN. CO. GE.'90 jt, C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:498, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 12. detsembri 2002. aasta kohtuotsus Universale-Bau jt, C-470/99, EU:C:2002:746, punkt 43). See on nii eelkõige siis, kui tõstatatud küsimused on – nagu käesoleval juhul ja nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 79–81 – seotud küsimusega, kas riiklik organ, kes on tavaliselt pädev lahendama vaidlust, milles tema poole pöördunud isik tugineb liidu õigusest tulenevale õigusele, vastab nõuetele, mis tulenevad õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele, nagu see on tagatud harta artikliga 47 ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõikega 1.
- 101 Mis puudutab 21. novembri 2018. aasta seadust, siis see ei käsitle aspekte, mis on seotud kohtu pädevusega arutada põhikohtuasju, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb lahendada ja millega seoses ta palub liidu õiguse tõlgendamist.
- 102 Olgu veel täpsustatud, et asjaolu, et niisugused riigisisised sätted nagu 21. novembri 2018. aasta seaduse artikli 4 lõiked 1 ja 2 näevad ette, et sellised kohtuasjad nagu põhikohtuasjad tuleb lõpetada, ei saa üldjuhul – kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole teinud otsust põhikohtuasjade lõpetamise või neis lahendi tegemise vajaduse äralangemise kohta – viia Euroopa Kohut järelduseni, et vajadus teha otsus talle esitatud eelotsuse küsimuste kohta on ära langenud.
- 103 Tuleb nimelt märkida, et liikmesriikide kohtutel on väga laiaulatuslik õigus esitada Euroopa Kohtule küsimusi liidu õiguse sätete tõlgendamise kohta, kusjuures see õigus muutub viimase astme kohtute puhul kohustuseks, kui ei ole kohaldatavad Euroopa Kohtu praktikas tunnustatud erandid. Riigisisene õigusnorm ei saa seega takistada liikmesriigi kohtul vastavalt olukorrale kas seda õigust kasutada või seda kohustust täita. Nii see õigus kui ka kohustus on nimelt lahutamatu seotud ELTL artiklis 267 ette nähtud liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu vahelise koostöösüsteemiga ning selle sättega liikmesriigi kohtutele usaldatud liidu õiguse kohaldamise ülesannetega (5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, punktid 32 ja 33 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 104 Niisugused riigisisised sätted, nagu on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 102, ei saa seega takistada viimase astmena asja lahendava kohtu kolleegiumil, kellel on tekkinud liidu õiguse tõlgendamise küsimus, jääda eelotsuse küsimuste juurde, mis ta on Euroopa Kohtule esitanud.
- 105 Lõpuks olgu rõhutatud, et mis puudutab kohtuasju C-624/18 ja C-625/18, milles käsitletakse küsimust, kas põhikohtuasjade kaebajate ja nende tööandja, Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) vaheline töösuhe jääb kestma või mitte, siis nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgitustest, mida on

- kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 96, et arvestades eeskätt sellise töösuhte olemasolust tulenevaid tagajärgi, ei muuda selle kohtu menetluses olevates vaidlustes lahendi tegemise vajaduse võimalikku äralangemist ilmselgeks pelgalt 21. novembri 2018. aasta seaduse artikli 2 lõike 1 jõustumise fakt.
- 106 Kõigest eeltoodust tuleneb, et 21. novembri 2018. aasta seaduse vastuvõtmine ja jõustumine ei õigusta seda, et Euroopa Kohus jätaks vastamata teisele ja kolmandale küsimusele kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18.
- 107 Seevastu kohtuasja C-585/18 puhul tuleb meelde tuletada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule on esitatud kaebus KRSi arvamuse peale, mis anti sellise menetluse raames, mis võib viia otsuseni pikendada põhikohtuasja kaebaja kohtunikuametis oleku aega pärast uueks pensionieaks määratud 65. eluaasta täitumist.
- 108 Tuleb tõdeda, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu eespool nimetatud selgitustest ei ilmne, et kaebus saaks oma eseme säilitada ning eeskätt et KRSi arvamus saaks jääda kehtima, vaatamata sellele, et vahepeal vastu võetud riigisiseste sätete alusel on tunnistatud kehtetuks nii uue pensioniea kehtestanud riigisisese sätete kui ka sätete, millega kehtestati kohtunikuametis oleku aja pikendamise menetlus, mis eeldas KRSi arvamuse saamist, ning nende sätete kehtetuks tunnistamise tagajärjel võib põhikohtuasja kaebaja jääda kohtunikuametisse kuni 70aastaseks saamiseni kooskõlas riigisiseste sätetega, mis olid jõus enne kehtetuks tunnistatud sätete vastuvõtmist.
- 109 Neil asjaoludel ning käesoleva kohtuotsuse punktides 69 ja 70 mainitud põhimõtteid arvestades ei ole Euroopa Kohtul enam vaja vastata kohtuasjas C-585/18 esitatud küsimustele.

Kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud teise ja kolmanda küsimuse vastuvõetavus

- 110 Poola valitsus väidab, et teine ja kolmas küsimus kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 on vastuvõetamatud. Esiteks on need küsimused esemetud, sest vastused neile ei ole vajalikud, kuna eelotsusetaotlused esitanud töö- ja sotsiaalkindlustusasjade kolleegiumis pooleli olevad menetlused on kohtute koosseisu ja pädevust puudutavate rikkumiste tõttu tühisest tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 379 lõike 4 alusel. Nimelt lahendab käesoleval juhul kohtukolleegium asja kolmeliikmelises koosseisus, samas kui uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikkel 79 näeb ette, et selliseid asju nagu põhikohtuasi peab esimeses astmes lahendama üksainus kohtunik. Teiseks ei saa vastused neile küsimustele mingil juhul anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule luba võtta enda menetlusse Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) mõne teise kolleegiumi pädevusse kuuluvaid kohtuasju, ilma et seejuures sekkutaks liikmesriikide ainupädevusse kohtukorralduse alal ja ületataks liidu pädevust, mistõttu ei saa need vastused olla põhikohtuasjade lahendamisel asjakohased.
- 111 Esile toodud asjaolud, mis puudutavad sisulisi aspekte, ei saa siiski kuidagi mõjutada esitatud küsimuste vastuvõetavust.
- 112 Need küsimused käsitlevad sisuliselt just nimelt seda, kas liikmesriigis kehtivatest riigisisestest kohtualluvusnormidest hoolimata on selline kohus nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus neis küsimustes käsitletavate liidu õiguse sätete alusel kohustatud jätkama need riigisisese normid kohaldamata ja vajaduse korral võtma endale põhikohtuasjades kohtuliku pädevuse. Kohtuotsus, millega Euroopa Kohus kinnitab sellise kohustuse olemasolu, oleks eelotsusetaotluse esitanud kohtule ja kõigile teistele Poola Vabariigi organitele kohustuslik, ilma et seda saaksid takistada Poola valitsuse mainitud riigisisese sätete, mis käsitlevad menetluste tühisust või kohtualluvust.
- 113 Järelikult ei saa nõustuda Poola valitsuse esitatud vastuväidetega küsimuste vastuvõetavusele.

Kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud teise ja kolmanda küsimuse sisuline analüüs

- 114 Olgu märgitud, nagu nähtub ka käesoleva kohtuotsuse punktidest 77–81, et sellistes olukordades nagu põhikohtuasjades, kus kaebajad väidavad, et nende suhtes on toime pandud direktiivis 2000/78 sätestatud tööhõive valdkonnas vanuse alusel diskrimineerimise keelu rikkumine, kohaldatakse nii harta artiklit 47, mis tagab õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele, kui ka direktiivi artikli 9 lõiget 1, milles kinnitatakse õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.
- 115 Selle kohta tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et vastavat valdkonda reguleerivate liidu õigusnormide puudumisel tuleb iga liikmesriigi riigisiseses õiguskorras määrata pädevad kohtud ja kehtestada menetlusnormid selliste õiguskaitsevahendite jaoks, mille eesmärk on tagada nende õiguste kaitse, mis tulenevad isikutele liidu õiguskorras, kusjuures liikmesriigid vastutavad selle eest, et igal üksikjuhtumil oleks tagatud nende õiguste tõhus kohtulik kaitse, nagu näeb ette harta artikkel 47 (vt selle kohta 22. oktoobri 1998. aasta kohtuotsus IN. CO. GE.'90 jt, C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:498, punkt 14 ja seal viidatud kohtupraktika; 15. aprilli 2008. aasta kohtuotsus Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, punktid 44 ja 45, ning 19. märtsi 2015. aasta kohtuotsus E.ON Földgáz Trade, C-510/13, EU:C:2015:189, punktid 49 ja 50 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 116 Lisaks on oluline märkida, et harta artikli 52 lõikes 3 on täpsustatud, et hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad EIÕKga tagatud õigustele, on samad, mis neile selle konventsiooniga ette on nähtud.
- 117 Nagu nähtub harta artikli 47 kohta antud selgitustest, mida tuleb ELL artikli 6 lõike 1 kolmanda lõigu ja harta artikli 52 lõike 7 alusel võtta harta tõlgendamisel arvesse, vastavad harta artikli 47 esimene ja teine lõik EIÕK artikli 6 lõikele 1 ja artiklile 13 (30. juuni 2016. aasta kohtuotsus Toma ja Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 118 Euroopa Kohus peab seega tagama, et tõlgendusega, mille ta harta artikli 47 teisele lõigule annab, oleks tagatud kaitse tasemel, mis ei ole vastuolus EIÕK artiklis 6 tagatud kaitse tasemega, nagu Euroopa Inimõiguste Kohus on seda tõlgendanud (29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Gambino ja Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, punkt 39).
- 119 Mis puudutab harta artikli 47 teise lõigu sisu, siis tuleneb selle sätte sõnastusest endast, et selles ette nähtud põhiõigus tõhusale õiguskaitsevahendile hõlmab eelkõige igäühe õigust õiglasele asja arutamisele sõltumatus ja erapooletus kohtus.
- 120 Kohtute sõltumatuse nõue, mis on õigusemõistmise ülesandele omane, on osa õigusest õiglasele kohtulikule arutamisele ja põhiõigusest õiglasele menetlusele, mis on ülimalt tähtis, et tagada kõikide liidu õigusega isikutele antud õiguste ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 121 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on sõltumatuse nõudel kaks aspekti. Esimene, väline aspekt eeldab, et asjasse puutuv organ täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, olemata kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid, ning et ta on seega kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võib kahjustada selle organi liikmete otsustusvabadust ja mõjutada nende otsuseid (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 72).

- 122 Teine, sisemine aspekt on seotud erapooletuse mõistega ja selle eesmärk on võrdse distantsi säilitamine menetlusosalistega ja nende vastavate huvidega menetluse eset arvestades. See aspekt eeldab, et tagatakse objektiivsus ning kohtuasja lahendi suhtes ei võeta arvesse muud huvi peale õigusnormide range kohaldamise (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 73).
- 123 Need sõltumatuse ja erapooletuse tagatised eeldavad selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas organi koosseisu, selle liikmete nimetamist, ametiaega ja nende taandumise, taandamise ja tagandamise aluseid ning mis lubavad ümber lükata õigussubjektide põhjendatud kahtlusi selles suhtes, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 74).
- 124 Peale selle tuleb õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt tagada kohtute sõltumatus seadusandlikust ja täitevvõimust (vt selle kohta 10. novembri 2016. aasta kohtuotsus Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punkt 35).
- 125 Seoses sellega on oluline, et kohtunikud oleksid kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust. Käesoleva kohtuotsuse punktis 123 nimetatud normid peavad eelkõige võimaldama välistada mitte ainult igasuguse otsese mõju juhiste kujul, vaid ka kaudsema mõju vormid, mis võivad asjaomaste kohtunike otsuseid suunata (vt selle kohta 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 112 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 126 Harta artikli 47 niisugust tõlgendust toetab EIÕK artikli 6 lõiget 1 käsitlev Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika, mille kohaselt nõuab see säte kohtute sõltumatust nii menetluspooltest kui ka täitevvõimust ja seadusandjast (EIK 18. mai 1999. aasta otsus Ninn-Hansen *vs.* Taani, CE:ECHR:1999:0518DEC002897295, lk 19 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 127 Euroopa Inimõiguste Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb selle kindlakstegemiseks, kas kohus on nimetatud artikli 6 lõike 1 tähenduses „sõltumatu“, võtta muu hulgas arvesse kohtu liikmete ametisse nimetamise korda ja ametiaega, välissurve vastaste tagatiste olemasolu ja küsimust, kas asutus jätab sõltumatu mulje (EIK 6. novembri 2018. aasta otsus Ramos Nunes de Carvalho e Sá *vs.* Portugal, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, punkt 144 ja seal viidatud kohtupraktika), kusjuures viimases küsimuses on täpsustatud, et kaalul on usaldus, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad üldsusele sisendama (vt selle kohta EIK 21. juuni 2011. aasta otsus Fruni *vs.* Slovakkia, CE:ECHR:2011:0621JUD000801407, punkt 141).
- 128 Sama artikli 6 lõike 1 tähenduses „erapooletuse“ tingimust võib Euroopa Inimõiguste Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt hinnata eri viisidel ehk subjektiivselt, võttes arvesse kohtuniku isiklike veendumusi ja käitumist, mis tähendab analüüsimist, kas kohtunik on ilmutanud kohtuasjas erapoolikust või isiklike eelarvamusi, ning objektiivselt, tehes kindlaks, kas kohus ise ja muu hulgas ka tema koosseis pakub piisavaid tagatisi, et välistada mis tahes õiguspärased kahtlused tema erapooletuse osas. Objektiivne hindamine seisneb selles, et tehakse kindlaks, kas olenemata kohtuniku enda käitumisest võimaldab mõni kontrollitav faktiline asjaolu tema erapooletuse kahtluse alla seada. Seejuures on tähtis ka mulje. Tegemist on taas usaldusega, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad üldsusele – alates menetluspooltest – sisendama (vt eelkõige EIK 6. mai 2003. aasta otsus Kleyn *jt vs.* Madalmaad, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, punkt 191 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6. novembri 2018. aasta otsus Ramos Nunes de Carvalho e Sá *vs.* Portugal, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, punktid 145, 147 ja 149 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 129 Nagu Euroopa Inimõiguste Kohus on korduvalt toonitanud, on sõltumatuse ja objektiivse erapooletuse mõisted tihedalt seotud, mistõttu tuleb neid üldjuhul koos analüüsida (vt eelkõige EIK 6. mai 2003. aasta otsus *Kleyn jt vs. Madalmaad*, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, punkt 192 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6. novembri 2018. aasta otsus *Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs. Portugal*, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, punkt 150 ja seal viidatud kohtupraktika). Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika kohaselt tuleb siis, kui otsustatakse, kas on alust kahelda, et need sõltumatuse või objektiivse erapooletuse nõuded ei ole konkreetses kohtuasjas täidetud, võtta menetluspoole seisukohta arvesse, kuid sellel ei ole määravat tähtsust. Määrava tähtsusega on see, kas neid kahtlusi võib pidada objektiivselt põhjendatuks (vt eelkõige EIK 6. mai 2003. aasta otsus *Kleyn jt vs. Madalmaad*, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, punktid 193 ja 194 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 6. novembri 2018. aasta otsus *Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs. Portugal*, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, punktid 147 ja 152 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 130 Euroopa Inimõiguste Kohus toonitab sellega seoses korduvalt, et kuigi täitevvõimu ja kohtuvõimu lahususe põhimõtte tähtsus tema praktikas üha suureneb, ei näe artikkel 6 ega ükski muu EIÖK säte riikidele ette kindlat konstitutsioonilist mudelit võimude vaheliste suhete ja vastasmõju reguleerimiseks ega kohusta riike järgima teoreetilisi riigiõiguslikke kontseptsioone, mis käsitlevad sellise vastasmõju lubatud piire. Küsimus on alati selles, kas on järgitud EIÖK nõudeid (vt eelkõige EIK 6. mai 2003. aasta otsus *Kleyn jt vs. Madalmaad*, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, punkt 193 ja seal viidatud kohtupraktika; 9. novembri 2006. aasta otsus *Sacilor Lormines vs. Prantsusmaa*, CE:ECHR:2006:1109JUD006541101, punkt 59, ning 18. oktoobri 2018. aasta otsus *Thiam vs. Prantsusmaa*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 131 Käesoleval juhul puudutavad kahtlused, mida eelotsusetaotluse esitanud kohtus väljendas, sisuliselt seda, kas – kui võtta arvesse riigisiseseid õigusnorme, mis reguleerivad sellise erilise organi nagu distsiplinaarkolleegiumi loomist ja käsitlevad muu hulgas tema pädevust, koosseisu ning liikmete ametisse nimetamise tingimusi ja korda, samuti konteksti, milles toimus selle organi loomine ja liikmete ametisse nimetamised – nii see organ kui ka tema liikmed vastavad sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele, millele peab harta artikli 47 kohaselt vastama kohus, kui tal tuleb lahendada vaidlus, milles õigussubjekt tugineb nagu käesoleval juhul väitele, et tema suhtes on pandud toime liidu õiguse rikkumine.
- 132 Lõppastmes tuleb see küsimus lahendada eelotsusetaotluse esitanud kohtul pärast vajalike hindamiste tegemist. Tuleb meeles pidada, et ELTL artikliga 267 ei anta Euroopa Kohtule pädevust kohaldada liidu õigusnorme konkreetsele juhtumile, vaid üksnes pädevus võtta seisukoht aluslepingute ja liidu institutsioonide poolt vastu võetud õigusaktide tõlgendamise kohta. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib Euroopa Kohus siiski selle artikliga kehtestatud õiguslase koostöö raames ja talle esitatud toimumaterjalide põhjal anda liikmesriigi kohtule liidu õiguse tõlgenduse, mis võib liikmesriigi kohtule olla tarvilik liidu õiguse sätte mõju hindamisel (16. juuli 2015. aasta kohtuotsus *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 133 Mis puudutab distsiplinaarkolleegiumi liikmete ametisse nimetamise tingimusi, siis tuleb kõigepealt täpsustada, et ainuüksi asjaolu, et liikmed nimetab ametisse vabariigi president, ei muuda liikmeid presidendist sõltuvaks ega tekita kahtlusi nende erapooletuses, kui ametisse nimetatud isikutele ei avaldata mingit survet ega anta juhiseid ülesannete täitmisel (vt selle kohta 31. jaanuari 2013. aasta kohtuotsus *D. ja A.*, C-175/11, EU:C:2013:45, punkt 99, ning EIK 28. juuni 1984. aasta otsus *Campbell ja Fell vs. Ühendkuningriik*, CE:ECHR:1984:0628JUD000781977, punkt 79; 2. juuni 2005. aasta otsus *Zolotas vs. Kreeka*, CE:ECHR:2005:0602JUD003824002, punktid 24 ja 25; 9. novembri 2006. aasta otsus *Sacilor Lormines vs. Prantsusmaa*, CE:ECHR:2006:1109JUD006541101, punkt 67, ning 18. oktoobri 2018. aasta otsus *Thiam vs. Prantsusmaa*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 134 Sellegipoolest on vaja veenduda, et ametisse nimetamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja kord oleksid sellised, et need ei tekita pärast ametisse nimetamiste toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selles suhtes, kas asjaomased kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed (vt analoogia alusel 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 111).
- 135 Selleks on eelkõige vaja, et need tingimused ja kord oleksid välja töötatud nii, et käesoleva kohtuotsuse punktis 125 nimetatud nõuded oleksid täidetud.
- 136 Käesoleval juhul tuleb märkida, et uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artiklis 30 on sätestatud kõik tingimused, millele isik peab vastama, et teda saaks selle kohtu liikmeks nimetada. Peale selle nimetab põhiseaduse artikli 179 alusel ja uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikli 29 alusel nii distsiplinaarkolleegiumi liikmed kui ka selle kohtu teiste kolleegiumide liikmed ametisse vabariigi president lähtudes ettepanekust, mille teeb KRS – organ, millele on põhiseaduse artikliga 186 pandud ülesanne tagada kohtute ja kohtunike sõltumatus.
- 137 Niisuguse organi osalemine kohtunike ametisse nimetamise menetluses võib üldjuhul aidata kaasa selle menetluse objektiivsemaks muutmisele (vt analoogia alusel 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 115; vt selle kohta ka EIK 18. oktoobri 2018. aasta otsus *Thiam vs. Prantsusmaa*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, punktid 81 ja 82). Eeskätt see, et vabariigi presidendi võimalus *Sąd Najwyższy* (Poola kõrgeim kohus) kohtunik ametisse nimetada eeldab sellekohast ettepanekut KRSilt, võib objektiivselt piirata kaalutlusruumi, mis on vabariigi presidendil talle niiviisi antud pädevuse teostamisel.
- 138 See on siiski nii üksnes juhul, kui täidetud on teatud tingimused, eelkõige kui kõnealune organ on ise sõltumatu seadusandlikust ja täitevvõimust ning ametivõimust, kellele ta peab sellise ametisse nimetamise ettepaneku esitama (vt analoogia alusel 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 116).
- 139 See, kui sõltumatu on KRS seadusandlikust ja täitevvõimust talle riigisiseste õigusaktidega antud ülesannete täitmisel organina, kellele on põhiseaduse artikliga 186 tehtud ülesandeks tagada kohtute ja kohtunike sõltumatus, võib olla tähtis siis, kui hinnatakse, kas tema valitud kohtunikud vastavad harta artiklist 47 tulenevatele sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele.
- 140 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kontrollida, kas KRS pakub piisavaid tagatisi sõltumatuse kohta seadusandlikust ja täitevvõimust, võttes arvesse kõiki faktilisi ja juriidilisi asjaolusid, millel on tähtsust ning mis on seotud nii selle organi liikmete nimetamise tingimustega kui ka viisiga, kuidas see organ oma rolli konkreetselt täidab.
- 141 Eelotsusetaotluse esitanud kohus mainib hulka tegureid, mis tema arvates annavad alust kahelda KRSi sõltumatuses.
- 142 Ehkki mõnda eelotsusetaotluse esitanud kohtu esile toodud teguritest ei saa iseenesest kritiseerida ning need kuuluvad sellisel juhul liikmesriikide pädevusse ja liikmesriikide tehtavate valikute hulka, võivad need tegurid kogumis koos valikute tegemise asjaoludega anda seevastu alust kahtluseks, kas kohtunike ametisse nimetamise menetluses osalev organ on sõltumatu, kuigi üksikult võttes need tegurid sellist kahtlust ei tekita.
- 143 Seda arvesse võttes võivad niisugusel kõigi asjaolude hindamisel osutada eelotsusetaotluse esitanud kohtu mainitud tegurite seast asjakohaseks järgmised: esiteks asjaolu, et KRSi uue koosseisu moodustamisel lühendati seni sellesse organissoo kuulunud liikmete ametiaega nelja aastani, teiseks asjaolu, et kui varem valiti 15 KRSi kohtunikest liiget kohtunike poolt, siis nüüd valib need liikmed seadusandliku võimu haru kandidaatide seast, keda võivad esitada näiteks vähemalt 2000 Poola

- kodanikust või 25 kohtunikust koosnevad ühendused, ning sellise reformi tulemusel on otseselt poliitilist võimu esindavate või selle poolt valitud KRSi liikmete arv 23 liiget selle organi moodustavast 25 liikmest, ning kolmandaks asjaolu, et teatavate KRSi uue koosseisu liikmete nimetamisel võis esineda menetluslikke rikkumisi, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus osutas ja mida tal tuleb vajadusel kontrollida.
- 144 Sellisel kõigi asjaolude hindamisel võib eelotsusetaotluse esitanud kohus võtta arvesse ka seda, millisel viisil täitis see organ oma põhiseaduslikku ülesannet tagada kohtute ja kohtunike sõltumatus ning millisel viisil on ta kasutanud oma pädevust, eeskätt kas ta teeb seda viisil, mis võib anda alust kahelda tema sõltumatuses seadusandlikust ja täitevvõimust.
- 145 Arvestades veel seda, et Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtuvalt ei ole Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamist käsitlevad vabariigi presidendi otsused allutatud kohtulikule kontrollile, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida, kas see, kuidas on KRSi seaduse artikli 44 lõigetes 1 ja 1a piiritletud selle kaebuse ulatus, millega saab vaidlustada KRSi resolutsiooni, mis sisaldab tema otsuseid esitada ettepanek selle kohtu kohtunikuametisse nimetamise kohta, võimaldab tagada selliste resolutsioonide tõhusa kohtuliku kontrolli, mis hõlmaks vähemalt kontrollimist, kas ei esine pädevuse ületamist või võimu kuritarvitamist, õigusnormi rikkumist või ilmset hindamisviga (vt selle kohta EIK 18. oktoobri 2018. aasta otsus *Thiam vs. Prantsusmaa*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, punktid 25 ja 81).
- 146 Olenemata analüüsist, mis puudutab distsiplinaarkolleegiumi uute kohtunike ametisse nimetamise tingimusi ja KRSi rolli selle juures, võib eelotsusetaotluse esitanud kohus selleks, et kontrollida, kas see kohtuorgan ja selle liikmed vastavad harta artiklist 47 tulenevatele sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele, võtta arvesse ka muid asjaolusid, mis iseloomustavad seda organit otsesemalt.
- 147 See kehtib esiteks eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt välja toodud asjaolu kohta, et uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikli 27 lõike 1 alusel on niisugusele organile antud ainupädevus lahendada Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikke puudutavaid tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse asju ning pensionile saatmisega seotud asju, mis seni kuulusid üldkohtute pädevusse.
- 148 Kuigi see asjaolu ei ole iseenesest otsustav, tuleb siiski märkida eeskätt selliste Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensionile saatmisega seotud vaidluste kohta, nagu on kõne all põhikohtuasjas, et nende vaidluste määramine distsiplinaarkolleegiumile toimus samal ajal, kui tugevalt kritiseeritud viisil võeti vastu uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse sätted, mis nägid ette Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensioniea alandamise ja selle meetme kohaldamise ametis olevatele kohtunikele ning andsid vabariigi presidendile kaalutlusõiguse pikendada selle kohtu kohtunike ametisoleku aega üle uue kehtestatud pensioniea.
- 149 Seoses sellega olgu meenutatud, et Euroopa Kohus leidis 24. juuni 2019. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531), et nende meetmete vastuvõtmise tõttu rikkus Poola Vabariik Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametist tagandamise keelu põhimõtet ja kohtunike sõltumatuse põhimõtet ning ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevaid kohustusi.
- 150 Teiseks tuleb selles kontekstis rõhutada ka asjaolu, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus samuti tähelepanu juhtis, et uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artikli 131 kohaselt peab distsiplinaarkolleegium koosnema ainult äsja ametisse nimetatud kohtunikest, välistades seega kohtunikud, kes on juba Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) ametis.

- 151 Kolmandaks olgu märgitud, et kuigi distsiplinaarkolleegium loodi Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kolleegiumina, näib distsiplinaarkolleegiumil erinevalt teistest selle kohtu kolleegiumidest olevat selles kohtus eriti suur autonoomia, nagu nähtub eelkõige uue Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse artiklist 20.
- 152 Kuigi ükski käesoleva kohtuotsuse punktides 147–151 kirjeldatud asjaoludest ei ole selline, et üksinda ning eraldi võetuna panna kahtlema sellise organi nagu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatuses, võivad need asjaolud nende kogumis aga mõjuda teistmoodi, eriti juhul, kui eespool mainitud KRSi puudutaval kontrollimisel peaks ilmneha, et see organ ei ole seadusandlikust ja täitevvõimust sõltumatu.
- 153 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb niisiis hinnata – võttes seejuures vajaduse korral arvesse põhjusi või spetsiifilisi eesmärke, millele selles kohtus teatavate meetmete põhjendamiseks tuginetakse –, kas käesoleva kohtuotsuse punktides 143–151 nimetatud meetmed koos kõigi muude talle teatavaks saanud ja nõuetekohaselt tõendatud asjaoludega võivad tekitada õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selles suhtes, kas distsiplinaarkolleegium on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täitevvõimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne, ning kas need meetmed võivad järelikult viia selleni, et nimetatud organ ei tundu enam sõltumatu või erapooletu, mis võib nõrgendada usaldust, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad õigussubjektidele sisendama.
- 154 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab järeldusele, et see on nii, siis järelikult ei vasta see organ harta artiklist 47 ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõikest 1 tulenevatele nõuetele, sest tegemist ei ole sõltumatu ja erapooletu kohtuga neist sätetest esimese tähenduses.
- 155 Niisugusel juhul soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus veel teada, kas liidu õiguse esimuse põhimõte kohustab teda jätma kohaldamata riigisiseseid sätteid, mis annavad põhikohtuasjade vaidluste lahendamise pädevuse üksnes sellele organile.
- 156 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb märkida, et liidu õigust iseloomustab asjaolu, et see tuleneb aluslepingutega loodud iseseisvast õigusallikast, selle esimus liikmesriikide õiguse suhtes ning liikmesriikide ja nende kodanike suhtes kohaldatavate paljude sätete vahetu õigusemõju. Sellised liidu õiguse olulised tunnused on olnud aluseks niisuguste põhimõtete, õigusnormide ja õigussuhete struktureeritud võrgustiku loomisele, mis on üksteisest sõltuvad ning mis vastastikku seovad liitu ja selle liikmesriike ning liikmesriike omavahel (30. aprilli 2019. aasta arvamus 1/17 (ELi ja Kanada majandus- ja kaubandusleping), EU:C:2019:341, punkt 109 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 157 Liidu õiguse esimuse põhimõte kehtestab liidu õiguse esmajärjekorras kohaldatavuse liikmesriikide õiguse ees (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 158 See põhimõte paneb seega kõigile liikmesriikide asutustele kohustuse tagada erinevate liidu õigusnormide täiemahuline toime, kuna liikmesriikide õigus ei saa mõjutada nende erinevate õigusnormide toimet nimetatud riikide territooriumil (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 159 Sellega seoses tuleb muu hulgas märkida, et riigisisese õiguse kooskõlalise tõlgendamise põhimõte, mille kohaselt tuleb liikmesriigi kohtul tõlgendada riigisisest õigust võimalikult suures ulatuses kooskõlas liidu õigusega, on omane aluslepingutega loodud süsteemile, kuna see võimaldab liikmesriikide kohtutel tagada oma pädevuse piires kohtuvaidluste lahendamisel liidu õiguse täieliku toime (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 160 Samuti on esimuse põhimõtte kohaselt liikmesriigi kohtul, kes on kutsutud oma pädevuse piires kohaldama liidu õigusnorme, kohustus juhul, kui riigisiseseid õigusnorme ei saa tõlgendada kooskõlas liidu õiguse nõuetega, tagada liidu õigusnormide täielik õigusmõju, jättes vajaduse korral omal algatusel kohaldamata riigisisese õigusakti sätte, mis on vastuolus liidu õigusega, isegi kui see säte on vastu võetud hiljem, ja sel kohtul ei ole vaja taotleda või oodata niisuguse sätte eelnevat kõrvaldamist seadusandlike või muude põhiseaduslike vahenditega (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 161 Seejuures peab iga riigisisene kohus oma pädevuse piires jätkma liikmesriigi organina tema menetluses olevas kohtuvaidluses kohaldamata iga riigisisese õigusnormi, mis on vastuolus vahetut õigusmõju omava liidu õigusnormiga (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 162 Mis puudutab harta artiklit 47, siis Euroopa Kohtu praktikast nähtuvalt on see säte iseenesest piisav ega vaja täpsustamist liidu või riigisisestes õigusnormides, selleks et isikutel tekiks subjektiivne õigus, millele nad saavad vahetult tugineda (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 78, ja 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 56).
- 163 Sama kehtib ka direktiivi 2000/78 artikli 9 lõike 1 kohta, sest kuivõrd selles sättes on ette nähtud, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 80, et liikmesriigid tagavad, et igapähe, kes leiab, et direktiivis sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtte järgimata jätmise tõttu on talle kahju tekitatud, on võimalik oma õigused maksma panna, siis kinnitatakse selles sättes sõnaselgelt õigust tõhusale õiguskaitsevahendile asjaomases valdkonnas. Direktiivi 2000/78 rakendades peavad liikmesriigid järgima harta artiklit 47 ning direktiivi artikli 9 lõikes 1 ette nähtud õiguskaitsevahendi tunnused tuleb seega kindlaks määrata kooskõlas harta artikliga 47 (vt analoogia alusel 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, punktid 55 ja 56).
- 164 Seega tuleb käesoleva kohtuotsuse punktis 160 viidatud olukorras tagada liikmesriigi kohtul oma pädevuse piires õiguslik kaitse, mis antakse isikutele harta artikliga 47 ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõikega 1, ning tagada nende artiklite täielik õigusmõju, jättes vajaduse korral kohaldamata nendega vastuolus oleva riigisisese õiguse sätte (vt selle kohta 17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 79).
- 165 Riigisisene säte, mis annab ainupädevuse lahendada vaidlus – milles õigussubjekt väidab nagu käesoleval juhul, et rikutud on liidu õigusnormidest tulenevaid õigusi – kindlaksmääratud organile, kes ei vasta harta artiklist 47 tulenevatele sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele, jätab asjaomase isiku ilma tõhusast õiguskaitsevahendist selle sätte tähenduses ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõike 1 tähenduses ning eirab harta artiklis 47 tagatud õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile põhisisu (vt analoogia alusel 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 72).
- 166 Sellest järeldub, et kui ilmneb, et riigisisene säte annab pädevuse lahendada selline vaidlus nagu põhikohtuasjades organile, kes ei vasta liidu õigusest, eelkõige harta artiklist 47 tulenevatele sõltumatuse või erapooletuse nõuetele, siis on teine sellist vaidlust lahendav organ kohustatud harta artikli 47 tähenduses tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks ja kooskõlas ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega jätkma riigisisese sätte kohaldamata, selleks et vaidluse saaks lahendada – kui kõnealune säte seda ei välista – neile nõuetele vastav ja asjaomases valdkonnas pädev kohus ehk üldjuhul kohus, kes oli kehtivate õigusaktide kohaselt pädev enne seadusemuudatust, millega anti pädevus organile, kes kõnealustele nõuetele ei vasta (vt analoogia alusel 22. mai 2003. aasta kohtuotsus *Connect Austria*, C-462/99, EU:C:2003:297, punkt 42, ning 2. juuni 2005. aasta kohtuotsus *Koppensteiner*, C-15/04, EU:C:2005:345, punktid 32–39).

- 167 Mis puudutab lisaks ELL artikleid 2 ja 19, mida eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt Euroopa Kohtule esitatud küsimused samuti hõlmavad, siis olgu märgitud, et ELL artikkel 19, mis täpsustab ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele liidu õigusest tuleneb (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 168 Liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, millele on viidatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, on liidu õiguse üldpõhimõte, mida nüüd on kinnitatud harta artiklis 47, mis tähendab, et esimesena nimetatud sättega on kõigile liikmesriikidele pandud kohustus kehtestada liidu õigusega hõlmatud valdkondades tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks vajalikud õiguskaitsevahendid eelkõige harta kõnealuse artikli tähenduses (vt selle kohta 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punktid 49 ja 54 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 169 Neil asjaoludel ei tundu, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastamiseks ja tema menetluses olevate vaidluste lahendamiseks oleks vaja ELL artikli 2 ja artikli 19 lõike 1 teise lõigu eraldi analüüsimist, mis saab ainult kinnitada järeldusi, mis on juba esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 153 ja 154.
- 170 Lõpuks ei ole Euroopa Kohtul käesoleval juhul vaja tõlgendada ka ETLT artiklit 267, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus samuti oma küsimustes mainis. Nimelt ei ole see kohus esitanud eelotsusetaotluses mingeid selgitusi põhjuste kohta, miks selle artikli tõlgendus võiks olla asjakohane nende küsimuste puhul, mis tal tuleb põhikohtuasjades lahendada. Käesoleva kohtuotsuse punktides 114–154 esitatud harta artikli 47 ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõike 1 tõlgendus näib pealegi igal juhul piisav, et anda vastus, millest sel kohtul võib olla abi otsuste tegemisel neis kohtuasjades.
- 171 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 esitatud teisele ja kolmandale küsimusele vastata järgmiselt.
- Harta artiklit 47 ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus olukord, kus liidu õiguse kohaldamist puudutavad vaidlused võivad kuuluda sellise organi ainupädevusse, kes ei ole sõltumatu ja erapooletu kohus nendest sätetest esimese tähenduses. Nii on see juhul, kui objektiivsed tingimused, milles asjaomane organ loodi, tema tunnused ja liikmete ametisse nimetamise viis on sellised, et võivad tekitada õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selles suhtes, kas see organ on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täitevvõimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne, ning need tingimused võivad järelikult viia selleni, et nimetatud organ ei tundu enam sõltumatu või erapooletu, mis võib nõrgendada usaldust, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad õigussubjektidele sisendama. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kogu tema käsutuses olevat asjakohast teavet arvestades kindlaks teha, kas sellega on tegemist niisuguse organi puhul nagu Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) distsiplinaarkolleegium.
 - Niisugusel juhul tuleb liidu õiguse esimuse põhimõtet tõlgendada nii, et see kohustab eelotsusetaotluse esitanud kohut jätma sätte, mis annab põhikohtuasjade lahendamise pädevuse üksnes sellele organile, kohaldamata, selleks et need asjad saaks lahendada eespool mainitud sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele vastav kohus, kes oleks asjaomasel valdkonnas pädev, kui kõnealune säte seda ei välistaks.

Kohtukulud

¹⁷² Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium) poolt kohtuasjas C-585/18 esitatud küsimustele ning tema esimesele küsimusele kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 ei ole vaja enam vastata.
2. Nimetatud kohtu teisele ja kolmandale küsimusele kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18 tuleb vastata järgmiselt.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 ja nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus olukord, kus liidu õiguse kohaldamist puudutavad vaidlused võivad kuuluda sellise organi ainupädevusse, kes ei ole sõltumatu ja erapooletu kohus nendest sätetest esimese tähenduses. Nii on see juhul, kui objektiivsed tingimused, milles asjaomane organ loodi, tema tunnused ja liikmete ametisse nimetamise viis on sellised, et võivad tekitada õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selles suhtes, kas see organ on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täitevvõimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas ta on vastanduvaid huviseid arvestades neutraalne, ning need tingimused võivad järelikult viia selleni, et nimetatud organ ei tundu enam sõltumatu või erapooletu, mis võib nõrgendada usaldust, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad õigussubjektidele sisendama. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kogu tema käsutuses olevat asjakohast teavet arvestades kindlaks teha, kas sellega on tegemist niisuguse organi puhul nagu Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) distsiplinaarkolleegium.

Niisugusel juhul tuleb liidu õiguse esimese põhimõtet tõlgendada nii, et see kohustab eelotsusetaotluse esitanud kohut jätma sätte, mis annab põhikohtuasjade lahendamise pädevuse üksnes sellele organile, kohaldamata, selleks et need asjad saaks lahendada eespool mainitud sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele vastav kohus, kes oleks asjaomases valdkonnas pädev, kui kõnealune säte seda ei välistaks.

Allkirjad